

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Інститут філології

Кафедра української філології, теорії та історії літератури

КИРИЛОВА ДІАНА ВАЛЕРІЇВНА

УДК 811.161.2'367.33:930.1

**СЕМАНТИКО-СИНТАКСИЧНИЙ, ВЛАСНЕ СЕМАНТИЧНИЙ І
КОМУНІКАТИВНИЙ АНАЛІЗ ОДНОСКЛАДНИХ РЕЧЕНЬ У
ТВОРЧОСТІ ЛІНИ КОСТЕНКО**

035.01 українська мова та література

Автореферат

дипломної роботи на здобуття академічного ступеня

магістра філології

Миколаїв – 2020

Робота виконана на кафедрі української філології, теорії та історії літератури Чорноморського національного університету імені Петра Могили.

Науковий керівник: кандидат педагогічних наук, доцент

КРУТОГОЛОВА Олена Вікторівна

Чорноморський національний університет

імені Петра Могили

доцент кафедри української філології,

теорії та історії літератури

krutogolowa@ukr.net

Рецензент:

кандидат філологічних наук, доцент

ТУЛУЗАКОВА Ольга Геннадіївна

Чорноморський національний університет

імені Петра Могили

доцент кафедри журналістики

ola8118@gmail.com

Захист відбудеться 25 лютого 2020 року о 9⁰⁰ годині в Чорноморському національному університеті імені Петра Могили за адресою: 54003, м. Миколаїв, вул. 68 Десантників, 10.

Автореферат підготовано 16 лютого 2020 р.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Кваліфікаційне дослідження на здобуття ступеня магістра присвячене односкладним реченням. Явище односкладності посідає важливу роль з-поміж синтаксичних релевантних і когнітивних феноменів. Речення односкладні – такі самостійні синтаксичні одиниці, що відтворюють широкий спектр властивостей вираження, а також мають характерне вживання в усіх мовленнєвих стилях. Протиставлення з двоскладними реченнями не відбувається, окреслення їх як варіантів з опущеним підметом чи присудком не передбачено, оскільки поновлення іншого головного члена не вимагається і, в свою чергу, не мають бути доповнені ним, тому що висловлення втратить сенс. На сучасних щаблях розвитку синтаксичної науки ці конструкції розглядаються як один з типів простого речення, де функціонування поширеного чи непоширеного залежними компонентами головного члена складає структурно-предикативну основу, виступаючи вираженням засобу предикативності.

Односкладні речення функціонують дуже давно як конструкції синтаксичні, у мови слов'янські вони прийшли ще з мови індоєвропейської. Їхнє формування в окремий тип синтаксичних одиниць проходило великий шлях і було одночасно зазначено з розвитком двоскладних речень. Незважаючи на давню історію, велику кількість присвячених їм праць (односкладні речення активно студіювалися в 60–70 та 80–90 такими вченими, як О.О. Потебня, О.О. Шахматов, Л.А. Булаховський, Д.М. Овсянко-Куликовський, О.М. Пешковський, М.Ф. Кобилянська, П.С. Дудик, І.І. Слинько, В.О. Горпинич, В.А. Городецька, Н.В. Гуйванюк, Є.М. Галкіна-Федорук, В.В. Бабайцева, І.Р. Вихованець, К.Г. Городенська, П.О. Лекант, Н.Ю. Шведова та ін.), вони залишаються найменш вивченими у функціонально-стилістичному й комунікативному аспектах, особливо поетичного мовлення.

Актуальність теми пропонованого магістерського дослідження зумовлена спробою вийти за межі формально-синтаксичних інтерпретацій

односкладних речень (ОР), широко репрезентованих у поезії Ліни Костенко, і перейти до вивчення їхньої семантики та мовленнєвої реалізації.

Об'єктом дослідження є односкладні речення, а **предметом** – дослідження – їхня семантика та мовленнєва реалізація у творчості Ліни Костенко.

Мета дослідження – аналіз односкладних речень у творчості Ліни Костенко на функціонально-семантичних засадах. Для досягнення поставленої мети необхідно виконати такі **завдання**:

- дослідити проблему односкладного речення в історіографічному ракурсі;
- проаналізувати еволюцію дослідницької парадигми у сфері синтаксису взагалі й односкладного речення зокрема;
- розкрити принципи і методи структурно-семантичних досліджень односкладних речень;
- розробити методiku аналізу односкладних речень на функціонально-семантичних засадах і виявити структурно-синтаксичну, семантико-синтаксичну та мовленнєву реалізацію їх у творчості Ліни Костенко.

Методи дослідження. Під час вирішення поставлених завдань застосовувалися такі методи, як *описовий* – для інвентаризації та систематизації досліджуваного матеріалу; *метод порівняння* для виявлення структурних, семантичних і комунікативних диференційних ознак односкладних речень; *контент-аналізу* – для кількісного зіставлення виявлених значень; *структурний* метод, зокрема компонентного аналізу під час з'ясування семантики односкладності; метод *функціонально-стилістичного аналізу* для з'ясування специфіки комунікативного навантаження односкладних речень в авторському поетичному тексті.

Джерельна база дослідження. Матеріалом дослідження слугували поетичні твори Ліни Костенко, написані в період другої половини ХХ століття. Такий вибір зумовлено доведеною, згідно з аспектами поетичного синтаксису, тенденцією до суцільної предикативності, яка власною системою

модально-оцінювальних значень семантичного суб'єкта яскраво розгорнута в односкладних реченнях поетичного мовлення. Зокрема, це збірки «Вибране» (1989 р.), «Триста поезій. Вибрані вірші» (2012 р.), «Річка Геракліта» (2011 р.), «Неповторність» (1980 р.), «Мандрівки серця» (1961 р.), «Вітрила. Лірика» (1958 р.).

Наукова новизна магістерської роботи полягає в тому, що в ній зроблена спроба виявити кореляцію формально-синтаксичної односкладності із семантико-синтаксичною двоскладністю та проаналізувати формально-синтаксичні й семантико-синтаксичні й комунікативні ознаки односкладних речень на матеріалі творчості Ліни Костенко.

Теоретичне значення. Аналіз семантико-синтаксичної структури односкладних речень на засадах функціональності – це новий науковий підхід, що дозволяє більш адекватно проаналізувати співвідношення формально-синтаксичних, семантико-синтаксичних та комунікативних ознак граматичної односкладності.

Практичне значення. Результати дослідження можуть бути використані на філологічних факультетах під час вивчення курсів сучасної української літературної мови (синтаксису), загального мовознавства, лінгвістичного аналізу тексту, стилістики.

Апробація результатів дослідження. Окремі аспекти дослідження були представлені під час виголошення доповіді на тему «Проблема односкладного речення в історіографічному ракурсі» на щорічній науково-методичній конференції «Могилянські читання» (Миколаїв, 2019 р.), а також у тезах доповіді «Специфіка використання власне інфінітивних односкладних речень в українській мові», уміщених у Матеріалах IV Всеукраїнської науково-практичної конференції «Українознавчий вимір у сучасній науці : гуманітарний аспект» (випуск від 13 квітня 2018 р., С. 37-40).

Структура роботи. Кваліфікаційне дослідження складається зі списку умовних скорочень та використаних джерел, вступу, двох розділів, висновків, списку використаної літератури, що нараховує 60 позицій, та

додатку. Загальний обсяг роботи 84 сторінки, із них – 74 сторінки основного тексту.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність дослідження, сформульовано його мету та завдання, окреслено об'єкт і предмет кваліфікаційного пошуку, визначено матеріал та методологічний апарат дослідження, розкрито його наукову новизну, висвітлено теоретичне та практичне значення роботи, наведено дані щодо апробації отриманих результатів дослідження.

У **першому розділі «Теоретичні засади дослідження синтаксису взагалі й односкладного речення зокрема»** здійснено аналітичний огляд теоретичних основ односкладного речення. Тенденція до відтворення мовних одиниць та речення як основної одиниці синтаксису характерна на новочасному етапі розвитку лінгвістики, це виявляється можливим з позицій *структурно-семантичного* (О.Ю. Іванова, К.Г. Крушельницька, П. Гіро, Л. Єльмслев, Ф. де Соссюр), *структурно-функціонального* (Ю.Д. Апресян, М.З. Закієв, Л.С. Бархударов, О.В. Бондарко, Г.В. Колшанський, І.П. Распопов, Є.А. Реферовська, Ш. Баллі, Ф. Бруно, А. Мартіне, В. Матезіус, Л. Теньєр), *семантико-функціонального* (Н.Д. Арутюнова, В.А. Белошапкова, І.Р. Вихованець, М.В. Всеволодова, В.Г. Гак, К.Г. Городенська, Н.В. Гуйванюк, Г.О. Золотова, В.Ю. Копрів, О.В. Падучева, А. Муйстайокі, Ф. Палмер) та *когнітивного* (П. Адамец, Ю.М. Караулов, Б.Ю. Норман, Ю.Г. Панкрац, Н. Хомський, Р. Джакендофф, Дж. Лакофф, Р. Лангакер, А. Вежбіцька) синтаксису.

Аналіз еволюції студіювання односкладних речень показує історію досліджень щодо їхнього лінгвістичного статусу, який розкривається згідно з концептами вивчення явищ синтаксису, що переважали у той чи інший період. Предикативний центр односкладного речення, відповідно до формально-граматичного аспекту, презентується головним членом, що співвідноситься з підметом або присудком.

Феномен односкладності мотивований у семантико-синтаксичному аспекті не скільки формальною відсутністю підмета чи присудка, тобто головного члена речення, співвідносного з тим чи іншим, а особливостями висловлювання, що характерно також для речень неповних. Однак саме тут позиція однокомпонентності висувається на перший план, тобто в однокомпонентних реченнях компонент предиката виступає головним членом, має можливість нести семантичне навантаження, без додаткових другорядних членів може мати логічно завершену думку, характерним тут є те, що суб'єкт дії усвідомлюється умовно або в загальному світлі.

Комунікативний дискурс пов'язаний з ім'ям В. Матезіуса і позначений особливостями реалізації тема-рематичного членування, зокрема, способів актуалізації реми, ступінь яких залежить від ряду факторів, з-поміж яких відірваність від виконуваної дії діяча, що стосується речень дієслівних, а також явища і предметності у реченнях номінативних. Кожне речення має не тільки формальне членування, але і смислове, оскільки комунікативне навантаження речення між його членами можуть розділятися по-різному. Дискусійним залишається питання визначення меж між темою і ремою, оскільки ні обсяг комунікативного компонента через вибір мовця, ні чинник активації не вирішують у більшості мов, зокрема і в українській, проблему проведення межі між темою і ремою.

Рема є комунікативним центром висловлювання, тому вона обов'язково повинна бути виражена в будь-якому мовному відрізку. Тема ж може бути часто випущена з комунікативного акту, чим характеризуються неповні речення чи речення односкладні, ця особливість може спостерігатися під час діалогічного спілкування. До речень, що мають у своєму складі лише рему, відносять лише речення нерозчленовані, що повідомляють про існування, наявність або виникнення якихось явищ, так само сюди відносяться речення дієслівні.

Референтом односкладних речень може слугувати як третя особа або явище, подія зовнішньої дійсності, так і сам співрозмовник. У такому

розумінні, референт, якого стосується характеристика, зазвичай знаходиться в препозиції, хоча зустрічаються комунікативні контексти, в яких референт займає постпозицію. У цьому випадку він позначає відображення або ситуації спілкування, або інші ситуації, чи то якісь зовнішні дії комунікантів.

У ХХ столітті явище односкладності почали досліджувати в різних лінгвістичних площинах, наприклад, семантико-синтаксичній чи формально-граматичній. Безперечно актуальними також залишаються проблеми типологізації та статусу головного члена односкладного речення.

У першому розділі окреслена методика дослідження, яка полягала в необхідності такої процесуальності: зробити вибірку односкладних речень із зазначених джерел; встановити кількісне співвідношення односкладних речень, пояснити причини такої співвідносності з позицій жанрово-стилістичних; визначити особливості стилістичних і комунікативних функцій односкладних речень у поетичній творчості Ліни Костенко (Розглянути кожен групу з позицій актуального членування: як розташована тема щодо рематичної частини (власне односкладного речення) – в контекстуальній препозиції чи контекстуальній постпозиції); пояснити причини такого розташування з точки зору інтенційності; зробити узагальнювальний висновок про те, яку мету допомагають реалізувати односкладні речення в процесі поетичного текстотворення.

У другому розділі «Лінгвістична характеристика односкладних речень у творчості Ліни Костенко» досліджується кількісне співвідношення односкладних речень і їхня характеристика та особливості стилістичних і комунікативних функцій односкладних речень.

Як показав аналіз художніх текстів, у поезії Л. Костенко зустрічаються прості односкладні речення всіх типів, однак, найбільш поширеними є означено-особові (76), що дозволяють у всій повноті передати ліричне ставлення поетеси до рідної природи, творчості власної і, зокрема, інших митців, пам'яті людства про соціально-культурне життя та його цінності, а також, звичайно, не залишаються осторонь мотиви любові та

вірності, для репрезентації яких доречними стають ОР. Вибірка фіксує велику кількість безособових речень (47), оскільки поезія багата на пейзажі, з одного боку, а з іншого – це зображення внутрішнього стану ліричних героїв, для опису яких безособові найбільш стилістично доречні.

Називні речення (55) за своєю природою дуже лаконічні, короткі, але місткі семантично і виразні. Вони вимовляються з такою інтонацією повідомлення, ніби хтось, якийсь предмет або явище діє у наші дні. У поезіях Ліни Костенко ці конструкції утворюють ланцюжки, які відкривають розповідь або початок нового фрагмента тексту. При цьому називається предмет або явище і стверджується факт наявності, існування такого предмета чи явища.

Традиційно прийнято вважати, що речення дієслівні односкладні мають різноманітне морфологічне вираження, точніше відмінні дієслівні форми, що вживаються як незалежні. Загальною і поширеною їхньою властивістю виявляється безсуб'єктність. Співвідносність суб'єкта і ознаки не представлена, а дія оформляється як незалежна.

Неозначено-особові речення (24) менш продуктивні в Ліни Костенко, ніж означено-особові, сфера їхнього вживання більш вузька. Причини вживання цього типу ОР суто стилістичні.

В ОР узагальнено-особових (6) повідомляється про дію, що належить або може бути віднесено до всіх, до будь-якої особи. В них зазвичай передається значення поради чи застереження, а також характерні значення узагальненості особи і позачасності.

У Ліни Костенко безособові ОР (47) стилістично створюють ефект обірваних фраз, викликають відчуття недомовленості. У ході дослідження помічено, що використовуються вони для опису стану природи, навколишнього середовища, психічного або фізичного стану людини.

Речення інфінітивні (28) мають певні особливості, зокрема, з особливою інтонацією передаються значення спонукання, поради, питання, значення бажання, необхідності, неминучості, неможливості дії, або

схильність дійової особи до певної дії. Зі стилістичного боку це допомагає краще відтворити таємничий світ ліричного героя, його внутрішні інтенції.

У поезії Ліни Костенко зустрічається велика кількість тих речень, в яких тема виявляється у препозиції. Важливим у цьому варіюванні є те, що прості ОР, де можемо зустріти контекстуальну семантику, мають у своєму складі лише тему чи лише рематичне наповнення.

Односкладні речення з контекстуально препозиційною темою вирізняються особливим сприйняттям, оскільки реципієнт одразу має уявлення про інформацію, що висловлюється в тексті, однак те «нове» пізнається, як правило, у фіналі оповіді, тому інтерес до повного прочитання інтенсифікується.

Односкладні речення з контекстуально постпозиційною темою зустрічаються виключно в дієслівних ОР.

Односкладні речення з темою поза вербальним текстом виявляються досить характерним явищем у творчості Ліни Костенко, їхнє побутування актуалізує потребу глибокого розуміння суспільно-політичних (і опосередковано біографічних подій і фактів), які відбувалися в період написання тієї чи іншої поезії.

ВИСНОВКИ

Аналіз еволюції студіювання односкладних речень показує історію досліджень їхнього лінгвістичного статусу, який розкривається згідно з концептами вивчення явищ синтаксису, що переважали у той чи інший період. Предикативний центр односкладного речення, відповідно до формально-граматичного підходу, презентується головним членом, що співвідноситься з підметом або присудком.

Феномен односкладності мотивований у семантико-синтаксичному аспекті не скільки формальною відсутністю підмета чи присудка, тобто головного члена речення, а особливостями висловлювання, що характерно також для речень неповних. Однак саме тут позиція однокомпонентності висувається на перший план, тобто в однокомпонентних реченнях компонент

предиката виступає головним членом, має можливості нести семантичне навантаження, без додаткових другорядних членів може мати логічно завершену думку, характерним тут є те, що суб'єкт дії усвідомлюється умовно або в загальному світлі.

Комунікативний дискурс позначений особливостями реалізації тематичного членування, зокрема, способів актуалізації реми, які залежать від ряду чинників, з-поміж яких відірваність від виконуваної дії діяча, що стосується речень дієслівних, а також явища і предметності у реченнях номінативних. Кожне речення має не тільки формальне членування, але і смислове, оскільки комунікативне навантаження речення між його членами можуть розділятися по-різному. Рема є комунікативним центром висловлювання, тому вона обов'язково повинна бути виражена в будь-якому мовному відрізку. Тема ж може бути часто випущена з комунікативного акту, чим характеризуються неповні речення чи речення односкладні, ця особливість може спостерігатися під час діалогічного спілкування.

Тема розташовується як у препозиції, так і в посттексті конструкції. Тематичний компонент у більшості випадків виражений лексично і представлений загальною назвою, або ім'ям власним, або є окремим висловлюванням.

Рематизація одного з компонентів висловлювання відбувається за рахунок інтонації, смислового контексту, в деяких випадках – інверсії. Логіко-видільні частки також підтримують рематизацію. Надає емоційності також порядок слів.

Референтом речень односкладних може служити як третя особа або явище, подія зовнішньої дійсності, так і сам співрозмовник

XX століття позначається тим, що явище односкладності почали досліджувати в різних лінгвістичних площинах, наприклад, семантико-синтаксичній чи формально-граматичній. На разі актуальними також залишаються проблеми типологізації та статусу головного члена односкладного речення.

Іменні односкладні речення описують присутність, буття предмета, названого головним членом. У поезіях Ліни Костенко ці конструкції утворюють ланцюжки, які відкривають розповідь або початок нового фрагмента тексту. Номінативні речення використовуються зазвичай в контексті зі значенням теперішнього часу. За допомогою номінативних речень найчастіше відбивається позиція зовнішнього спостерігача, яка може бути деталізуватися значеннями вказівки, емоційної якісної і кількісної оцінки, волевиявлення та ін. Вельми продуктивні в поетичному мовленні поетеси є спонукально-вітальні речення, хоч і лексично обмежені. Частотним є вживання віддієслівних іменників зі значенням уявлення в формі множини.

Що стосується односкладних особових речень, то їхня так звана двоскладність проявляється як результат синтаксичної значущості неназваного суб'єкта, що відображає в суб'єктних модифікаціях системного зв'язку з вихідною моделлю. Значна кількість речень, де виступає форма 1-ї та 2-ї осіб множини наказового способу, закликає до дії чи, навпаки, до заборони певних вчинків. Означено-особові речення підкреслюють постійну присутність ліричного героя у поезіях, невідстороненість, додають градаційних значень.

У неозначено-особових реченнях основна увага концентрується на дії. Але оскільки стилістично вони пов'язані з небажанням автора назвати тих, про кого йде мова, то вони менш продуктивні в Ліни Костенко, адже вона не звикла ховатися. Неозначено-особові речення дозволяють їй подавати оповідача як такого, що має певний рівень знань про світ (і рівень неабиякий), згідно з яким вибудовується інформація.

У Ліни Костенко узагальнено-особові речення представляють певну типову ситуацію, у якій закріплений досвід людей взагалі або окремої людини з відношеннями обумовленості і позачасності (двовекторність). Вони дозволяють репрезентувати семантику об'єднання оратора зі слухачами.

Стилістично безособові ОР часто створюють ефект обірваних фраз, викликають відчуття недомовленості. У їхній семантиці цілком відсутня особа діяча (дійова особа), тому вони сприймаються як певна умовна конструкція, що не завжди може використовуватися в діалогічному мовленні. Однак, у поезіях з тематичною маркованістю щодо природних чи погодних явищ можна помітити їхній комунікативний потенціал щодо створення багатьох мовленнєвих актів у тому числі завдяки різноманітній семантиці.

Інфінітивні ОР надають широкий спектр можливостей для мовлення піднесеного й афористичного. Ліна Костенко звертається до цього типу синтаксичних конструкцій як до засобу створення невимушено-розмовного мовлення.

Дослідження актуального членування речень номінативних допомогло нам глибше зрозуміти особливості їхньої будови і семантики, зрозуміти їхню специфіку всередині тексту. Достатньо складним процесом виявилось досліджувати тему в різних типах ОР, зокрема, в номінативних, особливо це проявляється в оповіді, монологічному мовленні, коли немає питання, що актуалізує рему, і інших маркерів АЧР.

Тематичне наповнення речень односкладних можуть містити у своєму складі конструкції номінативні, що співпадатимуть у комунікативному світлі з головним членом речення односкладного, що співвідноситься з підметом. Відтак, зустрічаємо вживаннями великої кількості тих речень, що можуть представити контекстуальний препозиційний тематичний вияв, який може продукуватися як за допомогою речень односкладних, так і з урахуванням явища двоскладності. За умови виділення теми в ОР іменних, або в конструкціях двоскладних, то рема виявляється у конструкціях односкладних дієслівних. І, відповідно, навпаки, якщо ми помічаємо у поезіях Л. Костенко односкладні конструкції дієслівні, то зараховуємо їх як рему, а тему визначаємо з контексту, що може бути у препозиції, так і у постпозиції.

Сфера побутування пресупозиції безперечно включає в себе тему, як вказівка про відоме, вона формується мовцями під час засвоєння великої

кількості різноманітної інформації з різних джерел або в процесі комунікації. Вони звернені до несвідомого і створюють реальність, в якій існують тільки потрібні варіанти поведінки. За допомогою пресупозицій ми можемо як дізнатися про істини внутрішнього світу людини, так і змінити цей самий внутрішній світ.

Односкладні речення з контекстуально препозиційною темою вирізняються особливим сприйняттям, оскільки реципієнт одразу має уявлення про інформацію, що висловлюється у тексті, однак те «нове» пізнається, як правило, у фіналі оповіді, тому інтерес до повного прочитання збільшується.

Часто використовуються такі конструкції, в яких тема препозиційна, однак вона виступає паралельною до природних явищ. Тому визначення даного становить частково позатекстуальний контекст, проте рематичне наповнення гармонійно поєднується з попереднім висловлюванням.

Односкладні речення з темою поза вербальним текстом виявляються досить цікавим явищем у творчості Ліни Костенко, їхнє побутування актуалізує потребу глибокого розуміння суспільно-політичних (опосередковано біографічних) фактів, які відбувалися у період написання тієї чи іншої поезії. Вправне використання поетесою імпліцитних понять провокує до подвійного трактування сенсу цілісного твору. Важливо глибоко поринути у контекст доби, бути ознайомленими з біографічними даними, а також соціально-культурними чинниками того періоду, у який була написана поезія. У процесі дослідження поетичних творів були з'ясовані властивості односкладного речення як комунікативної одиниці, тобто описана актуалізація певних компонентів повідомлення як найбільш значущих.

Перспективним напрямом подальших досліджень є вивчення типів мовленнєвих актів у поетичному дискурсі Ліни Костенко.

Анотація

на кваліфікаційну роботу
на здобуття академічного ступеня магістра

Тема: Семантико-синтаксичний, власне семантичний і комунікативний аналіз односкладних речень у творчості Ліни Костенко.

Автор: Кирилова Діана Валеріївна

Науковий керівник: канд. пед. наук, доцент Крутоголова Олена Вікторівна

Захищена “ ___ ” _____ 20__ р.

Короткий зміст праці:

У роботі проаналізовано односкладні речення у творчості Ліни Костенко на функціонально-семантичних засадах. Розглянуто історію дослідження односкладного речення. Проаналізовано еволюцію дослідницької парадигми у сфері синтаксису взагалі й односкладних конструкцій зокрема. Окреслено становлення формально-граматичного, структурно-семантичного й комунікативного напрямів дослідження, що сприяло уточненню поняття односкладності й розвитку синтаксичної теорії односкладного речення. Подане кількісне співвідношення означено-особових, безособових, інфінітивних, неозначено-особових, узагальнено-особових, номінативних, поезій з різними видами односкладних речень. Пояснено причини такої співвідносності з позицій жанрово-стилістичних.

Досліджено особливості актуального членування односкладних речень, що дозволило глибше зрозуміти їхню специфіку всередині тексту. Визначено особливості стилістичних і комунікативних функцій односкладних речень у поетичній творчості Ліни Костенко. Розглянута кожна група з позицій актуального членування: як розташована тема щодо рематичної частини власне односкладного речення – в контекстуальній препозиції чи контекстуальній постпозиції). Виявлено, що, за умови виділення теми в ОР іменних конструкціях, рема виявляється у односкладних дієслівних конструкціях. З'ясовано, що використання односкладних конструкцій

створює динамічність, тим самим, прискорюючи темп прочитання твору, що також відіграє велику роль у функціональному навантаженні речень.

У роботі є вступ, два розділи, список використаної літератури та додаток.

***Ключові слова:** односкладне речення; односкладність, двоскладність; головний член односкладного речення; комунікативний синтаксис; актуальне членування речення.*

SUMMARY

Diana Kyrylova. The Semantic-syntactical, Proper Semantic and Communicative Analysis Of One-member Sentences in Lina Kostenko's Creativity. – Mykolaiv, 2020.

The paper deals with one-member sentences in the poetry by Lina Kostenko on functionally-semantic basis. The history of the study of a one-member sentence is considered. The evolution of the research paradigm in the field of syntax in general and monosyllabic constructions in particular is analyzed. The one-member sentences have long been functioning as syntactic constructions; they came into Slavic languages from the Indo-European language. Their formation into a separate type of syntactic units went a long way and was simultaneously noted with the development of two-fold sentences.

Their formation into a separate type of syntactic units went a long way and was simultaneously noted with the development of two-member sentences. Formation of formal-grammatical, structural-semantic and communicative directions of research was outlined, which helped to clarify the notion of uniqueness and development of syntactic theory of monosyllabic sentence. The quantitative correlation of definite-personal, impersonal, infinitive, unspecified-personal, generalized-personal, nominative sentences and poetry with different kinds of one-member sentences is presented. The reasons for such correlation from the standpoint of genre-stylistic are explained.

The peculiarities of the actual membership of monosyllabic sentences were investigated, which made it possible to understand more deeply their specificity within the text. The features of stylistic and communicative functions of monosyllabic sentences in the poetic work by Lina Kostenko are determined. Each group is considered from the point of view of actual membership: how is the topic concerning the rhematic part of the actual one-syllable sentence – in contextual proposition or contextual postposition). It is revealed that, provided the theme is highlighted in the one-member sentence of nominal constructions, the rhem is found in monosyllabic verbal constructions. It has been found that the use of monosyllabic structures creates dynamism, thereby accelerating the rate of reading of a literary work, which also plays a large role in the functional loading of sentences.

Analysis of semantic-syntactic structure of monosyllabic sentences on the basis of functionality is a new scientific approach, which allows to analyze more adequately the correlation of formal-syntactic, semantic-syntactic and communicative features of grammatical monosyllabic.

There are an introduction, two sections, a list of used literature and an appendix.

Key words: *one-member sentence; mono-complexity, two-complexity; chief member of a one-member sentence; communicative syntax; actual division of the sentence.*